

Inleiding

Op 23 februari 2005 hebben de partners in Science Park Utrecht de bestuurlijke overeenkomst Science Park ondertekend. Hierin is afgesproken het sciencepark op de Uithof verder te ontwikkelen. Inmiddels heeft een kwartiermakerfase plaatsgevonden. Hieruit zijn de in deze nota gepresenteerde plannen ontstaan. Na deze voorbereidingsfase staan de bestuurders van het Science Park Utrecht op het punt belangrijke besluiten te nemen over de (verdere) realisatie van een sciencepark op de Uithof. Deze nota geeft een weergave van de achtergronden en problematiek en geeft concrete invulling aan te ontwikkelen infrastructuur en activiteiten in hun onderlinge samenhang weer.

0. Ambitie/ missie:

Science Park Utrecht wordt een fysieke geografische locatie, de Uithof, waar onderwijs, onderzoek en (startende) kennisintensieve bedrijvigheid in onderlinge synergie elkaar versterken en zo een optimaal klimaat scheppen voor kennisvalorisatie¹. Het Science Park Utrecht is de spil van een netwerk van hoogwaardige locaties voor kennisintensieve bedrijven en instellingen in de provincie Utrecht. Dit netwerk is een herkenbaar onderdeel van Utrecht als kennisregio, een aantrekkingspunt voor innovatieve bedrijven en bakermat voor nieuwe kennisintensieve bedrijvigheid.

1. Achtergrond en aanleiding

Nederland moet een concurrerende kenniseconomie worden met een sterke internationale koppositie. Onder invloed van ontwikkelingen als globalisering, de concurrentie om talentvolle kenniswerkers en de roep om kennisvalorisatie door politiek en samenleving staan kennisinstellingen en de overheid voor nieuwe uitdagingen.

Provincie Utrecht, gemeente Utrecht, Universiteit Utrecht, Hogeschool Utrecht en het UMC Utrecht willen hieraan een gezamenlijke bijdrage leveren en tekenden hiertoe begin 2005 een bestuurlijke overeenkomst vanuit de volgende overwegingen:

- Toenemende ondernemendheid kennisinstellingen en vermarkten van kennis;
- Stimuleren ondernemerschap bij studenten;
- Vergroten promotiekracht regio;
- Afstemmen acquisitie bedrijven;
- Innovatie en kenniseconomie als drijvende economische kracht voor de provincie;
- Regionaal innovatievermogen.

Op Utrecht en Tilburg na beschikken alle universiteitsteden in Nederland over een sciencepark. Deze zijn tot stand gebracht in samenwerking tussen kennisinstellingen en regionale publieke lichamen of overheden, veelal met financiële steun van de laatste. Een regio die zich wil profileren als kennisregio ontkomt er niet aan een sciencepark te ontwikkelen. Voor het slagen van dit initiatief is het essentieel dat de betrokken initiatiefnemers vanuit een gedeeld belang tot een effectieve en voortvarende samenwerking komen. In het convenant hebben zij hiertoe hun intentie uitgesproken. De voorliggende nota geeft hieraan inhoudelijke invulling.

1.1 Regionaal beleid

Provincie en gemeente voeren een beleid dat gericht is op versterken van het innovatievermogen van de regionale economie², op een betere aansluiting tussen kennisinstellingen en bedrijfsleven, en op het in economische zin beter benutten van (bestaande) kennis. Ook de kennisinstellingen, UU, HU en UMCU, streven na hun internationale koppositie te behouden en zich verder te ontwikkelen als kennisonderneming. Dat wordt binnen de kennisinstellingen doorvertaald naar modules voor ondernemerschapsonderwijs en praktijkgericht onderzoek, die beide een belangrijke rol spelen bij het ondersteunen van innovaties en van startende ondernemingen. Ook wordt steeds zwaarder ingezet op het exploiteren van hoogwaardige kennis en samenwerking met bedrijven.

De behoefte aan transparantie en kennisuitwisseling tussen kennis- en onderwijsinstellingen, samenleving en ondernemingen groeit. Om een nieuwe impuls te geven aan de regionale economie

¹ **Kennisvalorisatie** is ervoor zorgen dat kennis toegepast en omgezet wordt in *maatschappelijke waarde*. Het omzetten van kennis in *economische en/of financiële waarde* is **kennisexploitatie**.

² Utrecht, Ontmoetingsplaats voor Talent, Economisch Profiel Utrecht 2010; "De toekomst heeft vele gezichten." Economisch beleidsplan 2003-2007, Provincie Utrecht.

en kennisinfrastructuur, hebben Gemeente, Provincie, Universiteit, Hogeschool en UMC Utrecht het initiatief genomen tot de ontwikkeling van een sciencepark. Naast onderzoek, onderwijsactiviteiten, hoogwaardige faciliteiten, een campus waar ook gewoond en gerecreëerd wordt, moet de Uithof meer ruimte gaan bieden aan bedrijvigheid en ondernemerschap. Kennisvalorisatie en de exploitatie van onderzoeksresultaten en -vindingen hebben een dergelijke omgeving nodig om hun weg naar de markt en de maatschappij te kunnen vinden. Met het entameren van een cultuur van ondernemerschap, het ondersteunen van startende ondernemingen en het aantrekken van kennisintensieve bedrijven, willen de partners een betere doorstroming bereiken van hoogwaardige kennis naar de toepassing ervan in nieuwe producten, diensten en processen. In de regio is op initiatief van de Kamer van Koophandel de Taskforce Innovatie opgericht, die uiting geeft aan de ambities om de regionale kenniseconomie te versterken. De ontwikkeling van het Science Park Utrecht - met daarin zowel aandacht voor fysieke infrastructuur als inhoudelijke invulling - sluit hier op aan.

1.2 Uitgangssituatie

Met de Uithof beschikken provincie en regio over een uitstekende uitgangssituatie voor de realisatie van een sciencepark. Hier bevindt zich al op één locatie, een unieke samenbundeling van UU, UMC Utrecht, HU en niet-universitaire kennisinstellingen, zoals de Stichting Ruimte Onderzoek Nederland (NWO-instituut), Hubrecht-laboratorium (KNAW-instituut) en TNO-Bouw en Ondergrond. Op een aantal kennisgebieden omvat dit de gehele keten van fundamenteel onderzoek tot aan de toepassing. Zeker wanneer hierbij ook in ogenschouw genomen wordt de nabijheid van instituten als het KNMI en RIVM.

Daarnaast hebben UU en UMC Utrecht twee bedrijfsverzamelgebouwen³ ontwikkeld en beschikt de Uithof over uitmuntende onderzoeksfaciliteiten en een absolute top ICT-infrastructuur. Ook HU heeft in haar CUBE 1 project succesvolle ervaringen opgedaan die zij graag op de Uithof in het vervolgproject CUBE 2 voortzet. De ligging van de Uithof, de inrichting ervan en de aanwezigheid van grote aantallen studenten en kenniswerkers, bepalen mede de aantrekkelijkheid van de Uithof als voedingsbodem en vestigingsplaats voor kennisintensieve bedrijvigheid.

1.3 Urgentie

In de Visie Uithof, de voorloper van een definitief bestemmingsplan, worden de verschillende functies van de Uithof gebundeld. Naast de primaire functie voor onderwijs en onderzoek wordt hierin ook de woon- en recreatiefunctie én ruimte voor bedrijvigheid nader ingevuld. De urgentie voor een voortvarende aanpak van het Science Park Utrecht is groot, getuige de volgende opsomming:

- Op de Uithof is door de snel toenemende vraag nauwelijks direct beschikbare ruimte meer beschikbaar voor eigen spin-offs en andere kennisintensieve bedrijvigheid.
- Laagdrempelige (centrale) voorzieningen voor starters, zowel ondernemende studenten als medewerkers, ontbreken.
- De vraag naar vestigingsruimte en faciliteiten binnen de kennisinstellingen – dichtbij en vanuit het onderwijs en onderzoek - door prille starters zal toenemen.
- In de Uithof is nog ruimte voor de (noodzakelijke) uitbreiding van het aantal bedrijfsverzamelgebouwen en voor de zelfstandige huisvesting van grotere kennisintensieve bedrijven. Deze mogelijkheden zijn momenteel beperkt of uitgeput en concurreren bovendien (momenteel nog) met andere ruimtelijke wensen, waarin de bedrijfshuisvesting nu nog het onderspit delft.
- Centrale aansturing en coördinatie ontbreken. Door de inrichting van een centrale coördinerende organisatie kan in genoemde ontwikkelingen worden voorzien.
- Voor de vestiging van bedrijven - die niet passen binnen de bedrijfsprofielen zoals beschreven in het Bestemmingsplan - zal uitgeweken moeten worden naar hoogwaardige bedrijfslocaties in de omgeving. Hiervoor zijn mogelijkheden geïdentificeerd, waarmee het Science Park zich kan ontwikkelen tot de spil in een netwerk van kennisintensieve bedrijvenlocaties in de regio Utrecht.

³ Te weten het Alexander Numangebouw (Life Sciences Incubator, volledig verhuurd) en het Matthias van Geunsgebouw (volledig verhuurd).

2. Ambitie en doelstellingen

Om de ambitie zoals verwoord onder 0 te realiseren stelt de stuurgroep Science Park Utrecht zich de volgende doelen:

- er komen meer start-ups, spin-offs en andere vormen van kennisvalorisatie;
- ondernemerschap wordt gestimuleerd;
- er worden initiatieven ontplooid om ondernemersvaardigheden te trainen en een goed ondernemersmilieu/klimaat te realiseren;
- er komt meer binding met aan KI verbonden bedrijven;
- streven is dat er diversiteit aan bedrijven is die zich vestigen in Science Park Utrecht;
- er is sprake van binding tussen kennisinstellingen en sciencebedrijven;

De ambitie van de initiatiefnemers is het creëren van een fysieke omgeving waarin onderwijs, onderzoek, ondernemerschap en bedrijvigheid hand in hand gaan. Het creëren van een omgeving en een klimaat waarin het vanzelfsprekend is dat resultaten van onderzoek onderzocht worden op maatschappelijke of economische toepasbaarheid en potentie. En een omgeving waarin (startende) bedrijven zich beter kunnen ontwikkelen en in samenwerking met de kennisinstellingen nieuwe kennis kunnen ontwikkelen waar partijen wederzijds van profiteren.

Hiervoor moet een klimaat ontstaan waarin meer met bedrijven wordt gecommuniceerd, waar wordt samengewerkt en waar wordt ondernomen met kennis door hoogopgeleide mensen. Een klimaat waarin ruimte en waardering is voor een ondernemende attitude en aandacht voor ondernemersvaardigheden resulterend in meer start-ups, spin-offs en kennisexploitatie. Maar ook ruimte voor kennisintensieve bedrijven in verschillende fasen van hun ontwikkeling die in de nabijheid van een kennisrijke stimulerende omgeving willen zitten. Hierdoor zal de kruisbestuiving ontstaan die essentieel is voor het succes van het Science Park Utrecht.

Daarnaast willen de initiatiefnemers de infrastructuur voor de begeleiding van starters en bedrijven verbeteren. Dit wordt onder andere bereikt door in het onderwijs meer aandacht te besteden en waardering te geven aan ondernemerschapvaardigheden, talent en kennis. Daarnaast willen de partners kennis, netwerken en faciliteiten beter toegankelijk maken en gerichte ondersteuning bieden aan (startende) ondernemers en bedrijven die dat vragen.

Uiteindelijk moet het Science Park Utrecht een omgeving worden die nieuwe ondernemingen aantrekt, waarin spin-offs makkelijker ontstaan en gedijen en waar door de ontstane wisselwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen nieuwe ontwikkelingen versneld worden. Daarmee verbetert de aantrekkelijkheid van Utrecht als belangrijke kennisregio en als voorkeurslocatie en vestigingsplaats voor hoogwaardige kennisintensieve bedrijvigheid.

Concreet zal het Science Park Utrecht uitmonden in de volgende resultaten:

1. Meer onderzoekers en studenten maken de stap naar het ondernemerschap.
2. Onderzoeksresultaten met commerciële potentie worden tijdig gesignaleerd, beschermd en omgezet in economische activiteit
3. Bedrijven met een vraag naar kennis worden adequaat begeleid bij het aanboren van deze kennis binnen de kennisinstellingen. Hetzelfde geldt voor het gebruik van (onderzoeks)faciliteiten.
4. Bedrijven die nauw samenwerken met kennisinstellingen, hebben de gelegenheid zich in de onmiddellijke nabijheid van de kennisinstellingen te vestigen.

3. Uitwerking

De Uithof biedt een zeer goede uitgangspositie voor de ontwikkeling van een sciencepark waar “science en business” niet alleen naast maar ook mét elkaar bestaan. Diverse deelprojecten zijn al in gang gezet. Het is nu zaak deze goed op elkaar aan te laten sluiten en een centrale coördinatie voor fysieke ruimte, starterondersteuning, acquisitie, promotie op te zetten. Het Centrum voor Ondernemerschap en Innovatie (CvOI), StartImpuls Utrecht en een MKB-loket vormen samen de infrastructuur om resultaten 1, 2 en 3 te realiseren. Voor het bereiken van de vierde doelstelling moet (vestigings) ruimte worden gerealiseerd. Tot slot moet een organisatie als Science Park Utrecht een actief en effectief promotie en acquisitiebeleid voeren om het te versterken.

De invulling en realisatie van deze aspecten in een totaalconcept levert synergie. Zonder fysieke ruimte heeft starterondersteuning als instrument minder nut. Als er geen fysieke ruimte kan worden geboden kunnen bedrijven niet aangetrokken worden. Bedrijven die zich gevestigd hebben of gaan vestigen hebben ondersteuning nodig. De randvoorwaarden voor de succesvolle opbouw van een

sciencepark zullen dus ingevuld moeten worden alvorens het zich kan ontwikkelen tot aantrekkelijk alternatief voor (startende) bedrijven.

3.1 Centrum voor Ondernemerschap en Innovatie

Het CvOI biedt een centrale toegang tot de kennisinstellingen, faciliteiten, huisvesting en ondersteunings- en financieringsinstrumenten met als doel de volgende functies te verrichten: (1) loketfunctie starters; (2) huisvesting HU en UU aan starters; (3) MKB-loket; (4) acquisitie in nauwe samenwerking met gemeente en provincie.

Vanuit het CvOI, dat zich tot het voorportaal van het Science Park Utrecht zal ontwikkelen, kunnen de promotie en acquisitie activiteiten en meer diverse huisvestingsmogelijkheden worden opgebouwd. Het CvOI biedt tevens kleinschalige en laagdrempelige huisvesting voor onderzoekers en studenten die starten met een onderneming. Twee interne kwartiermakers stellen een plan van aanpak CvOI op (zie [appendix 1](#)) dat uiteindelijk moet resulteren in een businessplan. Samen met het Programma van Eisen moet dit de basis vormen voor de realisatie van het CvOI in het eerste kwartaal van 2007. Tijdens deze voorbereidende fase wordt tevens een fulltime Projectleider gezocht die het centrum verder moet gaan uitbouwen.

3.2 StartImpuls Utrecht – basis voor de ondersteuningsinfrastructuur

StartImpuls Utrecht voorziet in de ondersteuning en laagdrempelige pre-seed financiering van technostarters. De ondersteuning richt zich op octrooien, coaching, professional services, faciliteiten, financiering, technische expertise en netwerken. Daarnaast wordt binnen StartImpuls een screening- en scoutingapparaat ontwikkeld dat continue op zoek zal gaan naar en zorg draagt voor de toetsing van nieuwe business initiatieven. Deze organisatie en infrastructuur kunnen op termijn worden uitgebouwd naar een organisatie die alle starters van dienst kan (en mag) zijn. Door de samenwerking met een breed scala aan regionale partners en netwerken en directe aansluiting bij de holdings kan een infrastructuur worden opgebouwd die de inhoudelijke aspecten van het Science Park Utrecht invult. Startimpuls vormt dus als het ware de “back office” van het Science Park Utrecht, terwijl het CvOI de “front office” vormt. Voor Startimpuls Utrecht bestaat een apart projectplan, op basis waarvan het Ministerie van EZ een financiële bijdrage heeft toegezegd vanuit de subsidieregeling SKE. Inzake de samenwerking in het SKE project zijn aparte afspraken gemaakt ([appendix 2](#)). StartImpuls Utrecht is reeds gestart met de UU als penvoerder en de UU Holding BV als uitvoerder. StartImpuls Utrecht kent haar eigen financieringsstromen en bestuurlijke organisatie en inbedding. Onderdelen van StartImpuls Utrecht kunnen worden gecombineerd en operationeel worden geïntegreerd met (taken van) het CvOI.

3.3 Fysieke infrastructuur en bedrijfspanden

De fysieke infrastructuur wordt verder uitgewerkt in de ruimtelijke Visie Uithof. Hierin worden nieuwe locaties bestemd voor bedrijfshuisvesting in verschillende vormen. Daarnaast zullen de kennisinstellingen nog ruimte beschikbaar hebben voor bedrijven die in de nabijheid van onderwijs en onderzoek willen zitten. Hogeschool Utrecht, Universiteit Utrecht, en UMC Utrecht dragen zorg voor een continu aanbod aan passende ruimte voor bedrijven van minimaal 4000 m² bvo. In de notitie *SPU – vastgoedaanbod* ([appendix 3](#)) - die halfjaarlijks zal worden geactualiseerd - is een overzicht gemaakt van deze ruimte en wordt onderscheid gemaakt in 5 typen bedrijfshuisvesting:

1. Centrum voor Ondernemerschap en Innovatie (CvOI): loketfunctie voor studenten, medewerkers en ondernemers/bedrijven;
2. (pre)starters en spin offs: lage drempel / low budget, flexibel gebruik, gemeenschappelijke faciliteiten;
3. kleinschalige huurders: marktconforme huur, veel gemeenschappelijke faciliteiten, in bedrijfsverzamelomgeving of annex universitaire partners;
4. grootschalige huurders: marktconforme huur, meer eigen faciliteiten;
5. eigen bedrijfsvestiging: zelfstandige vestiging van volwassen kennisintensieve ondernemingen passend binnen de geldende bestemmingsplancategorieën en het Statuut van Toegang.

Deze laatste twee categorieën worden aangeduid als hoogwaardig kennisintensieve bedrijven.

3.4 Promotie en PR – corporate identity Science Park Utrecht

Een eerste aanzet tot een promotie en acquisitieplan is al gemaakt in 2005 ([appendix 4](#)). Dit plan wordt geactualiseerd en aangepast aan de aangescherpte taken en de voorziene ontwikkeling van het CvOI. Nadat de organisatie van het CvOI staat, kan begonnen worden met het uitbreiden van de taken van de organisatie onder andere het ontwikkelen van promotie-instrumenten. Hierbij moet gedacht worden aan een “corporate identity SPU”. Logo, huisstijl en een goede website zijn hiervan belangrijke uitdragers. Ook de fysieke herkenbaarheid en goede bereikbaarheid zijn kritische

succesfactoren. Bebording, in eerste instantie binnen het Science Park, maar als het Science Park echt naam begint te krijgen ook daarbuiten, zijn essentieel hierbij en daarom ook vervat in dit plan. Er is al een domeinnaam beschikbaar, maar de website is tijdelijk uit de lucht gehaald omdat er geen up-to-date informatie gegeven kon worden.

3.5 Acquisitie en klantmanagement – versterking van de (markt)positie

Een centrale organisatie zal naast de coördinatie tussen Science Park Utrecht deelprojecten de acquisitie en het klantmanagement op zich nemen. Het is van belang een duidelijk herkenbare organisatie voor bedrijfshuisvesting op het Science Park Utrecht te hebben. Een organisatie die de acquisitie uitvoert, bedrijven hulp biedt en wegwijst maakt en de klant blijft bijstaan. Het CvOI zal deze rol als voorportaal vervullen, uiteraard in nauwe samenwerking en afstemming met de acquisitietaken van de provincie en gemeente.

4. Organisatie, sturing en financiering

4.1 Organisatie

Om de bestuurlijke drukte te minimaliseren is gekozen voor een samenwerkingsverband zonder rechtspersoonlijkheid waar een stuurgroep - onder voorzitterschap van de provincie - verantwoordelijk wordt voor de uitvoering van de kaderplannen. In het convenant, waarvan deze notitie een integraal onderdeel uitmaakt, maken de partijen afspraken hierover. De stuurgroep besluit bijvoorbeeld welke kennisinstelling de penvoerende rol vervult. Het ligt voor de hand dat bij aanvang van het convenant de UU penvoerder en trekker wordt van het Science Park en dat op middellange termijn (als de opstartfase voorbij is) besloten kan worden dat de HU de penvoerende rol vervult.

4.2 Sturing

In het convenant worden afspraken gemaakt over de sturing van de activiteiten en (deel)projecten binnen SPU. De penvoerder stelt een Coördinator SPU aan die aanspreekpunt is voor de Projectleiders van de deelprojecten.

4.3 Financiële bijdragen partners

De deelprojecten kennen hun eigen financieringsstromen, waar mogelijk wordt gematched met Europese of rijkssubsidies. De partners leggen voor de eerste periode tot en met 2009 hun financiële en materiele bijdragen vast in het bestuurlijke convenant, waarvan deze notitie een integraal onderdeel vormt. De totalen van deze financiering zijn weergegeven in de onderstaande tabel:

	StartImpuls Utrecht			Science Park/ CvOI			TOTAAL (NETTO)
	cash	natura	subtotaal	cash	natura	subtotaal	
UU (incl holding)	€ 400.000	€ 250.000		-€ 225.000	€ 480.750		€ 905.750
UMC (incl holding)	€ 350.000	€ 200.000					€ 550.000
HU	€ 100.000	€ 200.000		-€ 60.000	€ 198.750		€ 438.750
SKE overig	€ 800.000	€ 160.000					€ 960.000
Technopartner	€ 2.010.000						€ 2.010.000
provincie	€ 350.000			€ 450.000			€ 800.000
gemeente	€ 350.000			€ 450.000			€ 800.000
	€ 4.360.000	€ 810.000	€ 5.170.000	€ 615.000	€ 679.500	€ 1.294.500	€ 6.464.500

De financiering van de deelprojecten CvOI en StartImpuls Utrecht is nader uitgewerkt in de financiële bijlage ([bijlage 2 bij convenant](#)).

Bijlagen/ Appendices:

- Appendix 1: Nota CvOI + Plan van Aanpak
- Appendix 2: Samenwerkingsovereenkomst + projectplan SKE
- Appendix 3: Notitie inventarisatie huisvesting (Dries Berendsen)
- Appendix 4: Promotie en Acquisitie plan SPU (aanzet versie 2005)
- Bijlage 2: (bij convenant) Financiering CvOI en Startimpuls Utrecht